

УДК 37.091.113

INNOVATIVE ACTIVITY OF THE MANAGER AS A CONDITION FOR ENSURING THE EFFECTIVE ACTIVITY OF THE EDUCATIONAL INSTITUTION**ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ КЕРІВНИКА ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ****Stetsenko N.M. / Стеценко Н.М.***s.p.s., ass. prof. / к.пед.н., доц.*

ORCID: 0000-0002-9802-6529

Tkachuk H.V. / Ткачук Г.В.*d.p.s., prof. / д.пед.н., проф.*

ORCID: 0000-0002-6926-1589

*Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Sadova, 2, 20300**Уманський державний педагогічний**університет імені Павла Тичини, Умань, Садова, 2, 20300*

Анотація. В роботі досліджується проблема інноваційної діяльності керівника як умова забезпечення ефективного управління та розвитку освітнього закладу. Розкрито поняття «управління інноваційною діяльністю» та визначено, що воно характеризує вплив суб'єкта управління (керівника) на об'єкт управління – заклад освіти, який спрямовує його на постійний розвиток. Інноваційна управлінська діяльність керівника характеризується сукупністю специфічних управлінських принципів, функцій і технологій, у результаті застосування яких забезпечується постійний розвиток закладу освіти і підвищується його конкурентоспроможність та інноваційність.

У роботі також визначено умови, за яких інноваційна діяльність керівника стає можливою і ефективною. Серед таких умов визначено: державна підтримка, підтримка колективу, матеріальне та інформаційне забезпечення, а також удосконалення професійної компетентності як керівників закладів освіти, так і педагогічного колективу.

Ключові слова: інновації, управління інноваційною діяльністю, компетентність, інноваційна діяльність, керівник закладу освіти.

Інноваційна діяльність визнана на рівні держави як важлива і соціально значуща проблема, на що вказує ряд нормативних документів. Зокрема, у Законі України «Про інноваційну діяльність» [4] головною метою державної інноваційної політики визначено створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни. На важливість удосконалення та модернізації управлінських процесів в освітній галузі на засадах інноваційності вказують такі важливі документи як Концепція Нової української школи [2], закони «Про освіту» [1] та «Про загальну середню освіту» [5], Професійний стандарт «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» [3]. Аналіз цих документів вказує, що серед актуальних напрямів державної політики в галузі освіти важливим є інноваційна діяльність закладу освіти, запровадження їх на всіх рівнях організації освітнього процесу, актуальність інформаційних технологій для управління, навчання і виховання.

Нині основні концепції педагогічної інноватики інтегруються в усіх сферах освітньої галузі, в тому числі в управлінні закладами освіти. Водночас модернізація нової української школи та управління нею передбачають

відповідну підготовку керівників закладами освіти, формування їх інноваційної компетентності, готовності до розроблення, оцінювання, аналізу й інтеграції інновацій в закладі освіти.

Аналіз наукових джерел останніх років свідчить, що питання інноваційної компетентності фахівців розглядається в різних сферах суспільного життя. Такі дослідження спостерігаються у соціології, педагогіці, психології, філософії, але найбільш поширеною та глибоко дослідженою ця проблема є в освіті. Філософський концепт педагогічної інноватики розглядається у працях І. Зязюна, В. Кременя; соціологічний – В. Андрущенко, М. Удальцової, Н. Шуста та інших.

За останні роки потенціал української науки щодо проблем інноватики значно зріс і налічує чимало робіт, пов'язаних з дослідженням інноваційної компетентності фахівців та керівників закладів освіти, до яких слід віднести дослідження О. Ковальчук, Ю. Лукомської, Н. Тубальцевої, В. Чудакової, В. Ягоднікової та інших.

Керівник закладу освіти, який здійснює інноваційну діяльність і керує нею, є креативною особистістю, яка характеризується готовністю продукування нового на основі перетворення існуючих знань. Це може бути новий результат або оригінальний спосіб, шлях, метод чи навіть технологія його отримання. Такі особистості є не просто керівниками закладами освіти, а інноваційними менеджерами, здатними до конкуренції і забезпечення стратегії розвитку системи освіти України у XXI столітті.

Дослідження поняття «управління інноваційною діяльністю в освітньому закладі» вказує на те, що воно є широким поняттям, яке характеризує вплив суб'єкта управління (менеджера закладу освіти) на об'єкт управління – заклад освіти, який стимулює його на постійний та стабільний розвиток. Інноваційна управлінська діяльність керівника передбачає застосування сукупності специфічних управлінських принципів, функцій і технологій, застосування яких дає змогу закладу освіти постійно розвиватись і підвищувати свою конкурентоспроможність та інноваційність.

Під час аналізу наукової та педагогічної літератури нами визначено ряд умов, які дають змогу здійснювати інноваційну діяльність керівником на належному рівні:

- наявність достатньої нормативної бази забезпечення інноваційної діяльності керівника закладу освіти;
- державна та регіональна підтримка інноваційної діяльності закладу освіти;
- підтримка з боку колективу щодо важливості інноваційної діяльності закладу освіти та готовність брати участь у модернізації усіх процесів;
- матеріально-технічне та інформаційно-методичне забезпечення інноваційної діяльності;
- удосконалення компетентності керівників щодо інноваційної діяльності;
- підготовка педагогічних кадрів до інноваційної діяльності (підвищення кваліфікації, стажування, неформальна освіта тощо).

Інноваційна управлінська діяльність керівників закладів освіти має характерні відмінності від традиційної (табл. 1).

Таблиця 1 – Особливості інноваційної управлінської діяльності керівників освітніх закладів

Особливості управління	Управлінська діяльність	
	Традиційна	Інноваційна
Принципи	Загальновизнані принципи управління, які передбачають стабільну роботу закладу освіти	Специфічні принципи управління, які передбачають конкурентоспроможність, розвиток та впровадження інновацій в закладі освіти
Функції	Класичні управлінські функції	Інтеграція класичних та удосконалених управлінських функцій
Технології	Використовуються організаційні структури управління: лінійна, лінійно-функціональна, функціональна.	Використовуються технології моделювання організаційних структур управління, спільного планування розвитком закладу освіти, створення та інтеграції педагогічних інновацій

Інноваційна діяльність закладу освіти є багатозначним поняттям, яке транслює сукупність таких процесів та явищ як: діяльність з модернізації чи оновлення змісту (теорії і практики) за допомогою інновацій; процес кардинальної та докорінної зміни результатів освітньої діяльності; інвестиційна діяльність, яка передбачає сукупність практичних дій керівників закладів освіти щодо реалізації інвестицій.

Інноваційні процеси, які відбуваються в освітньому закладі, вимагають від управлінської команди, на чолі з керівником, зовсім інших рішень та чіткого уявлення про стратегію розвитку свого освітнього закладу. У Професійному стандарті «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» [3] чітко прописані трудові функції керівників закладів освіти (табл. 2).

Як видно із табл. 2 інноваційній компетентності керівників освітніх закладів приділяється багато уваги, оскільки жодна освітня реформа не може бути втілена в життя, якщо керівники не будуть наділені здатністю генерувати і впроваджувати в управлінську практику нові, перспективні ідеї, освітні інновації; не впроваджуватимуть інноваційні технології менеджменту в управління закладом освіти.

Зростання професіоналізму управлінської діяльності, а значить і рівня інноваційної компетентності відбувається як результат соціальної зрілості керівника освітнього закладу, який пройшов зі своїм колективом через життєві випробування і навчився діяти з максимальною самовіддачею; має загальні та спеціальні здібності до інноваційної діяльності; внутрішню мотивацію до інноватики, вивчає та переймає досвід успішних керівників та моделює успішні стратегії розвитку особистісних якостей.

Таблиця 2 – Особливості інноваційної управлінської діяльності керівників освітніх закладів

A2. Компетентність стратегічного управління закладом освіти		
Професійні компетентності	Знання	Вміння і навички
A2.3, Здатність до інноваційного управління розвитком закладу освіти.	A2.3.31. Засади автономії закладу освіти. A2.3.32. Інноваційні технології менеджменту організацій, у т.ч. закладу освіти. A2.3.33. Вимоги до управлінської та організаційної культури керівника закладу.	A2.3.У1. Забезпечувати автономію закладу освіти, зокрема управлінської, кадрової, фінансової, освітньої тощо. A2.3.У2. Застосовувати в управлінській діяльності інноваційні технології управління закладом освіти. A2.3.У3. Застосовувати в діяльності засади управлінської та організаційної культури.
Інноваційна компетентність		
Д1Л. Здатність генерувати і впроваджувати в управлінську практику нові, перспективні ідеї, освітні інновації .	Д1Л .31 Наукові методи пізнання, пошуку і впровадження нових, перспективних ідей. Д1Л.32. Освітні інновації , їхні характеристики, особливості застосування Д1.3.33. Методики оцінювання інноваційної управлінської діяльності.	Д 1.1.У1. Генерувати і впроваджувати нові, перспективні ідеї в управлінську діяльність керівника. Д1.1.У2. Аналізувати інформацію щодо освітніх інновацій , умов їхнього впровадження. Д1 Л.У3. Інтегрувати інновації в управлінську діяльність, адаптувати їх до різних умов освітнього процесу, особливостей закладу освіти. Д1.1.У4. Оцінювати результативність застосування освітніх інновацій та корегувати інноваційну управлінську діяльність.

Нами було встановлено, що сутність поняття «управління інноваційною діяльністю» є більш широким поняттям, яке вказує на вплив керівника (суб'єкт управління) на заклад освіти (об'єкт управління), який стимулює його постійний розвиток. Для підтримки процесу модернізації закладу освіти керівник повинен володіти низкою компетентностей, що характеризують його інноваційну управлінську діяльність та визначені професійним стандартом.

Нами визначено умови, які необхідні для здійснення інноваційної управлінської діяльності керівниками. Важливими аспектами при цьому є державна підтримка, підтримка колективу, матеріальне та інформаційне забезпечення, а також удосконалення професійної компетентності як керівників закладів освіти, так і педагогічного колективу.

Процес розвитку інноваційної компетентності керівника триває все життя, тому керівникам ніколи не можна зупинитися на досягнутому. Бути дослідником все життя – тільки так можна перебудувати свою діяльність відповідно до змін і вимог суспільства та забезпечити якість управління впровадженням інновацій.

Література:

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://bit.ly/3FTagmS>.
3. Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти. Наказ Міністерства економіки України від 17 вересня 2021 року № 568-21 URL: <https://bit.ly/2ZgGR5d>.
4. Про інноваційну діяльність. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
5. Про повну загальну середню освіту. Закон України № 463-IX від 16 січня 2020 р. URL: <https://bit.ly/3njkb6ps>.

Abstract. *The work examines the problem of innovative activities of the manager as a condition for ensuring effective management and development of an educational institution. The concept of "management of innovative activity" is revealed and it is determined that it characterizes the influence of the subject of management (manager) on the object of management - an educational institution, which directs it to continuous development. The innovative management activity of the manager is characterized by a set of specific management principles, functions and technologies, the application of which ensures the continuous development of the educational institution and increases its competitiveness and innovativeness.*

The work also defines the conditions under which the innovative activity of the manager becomes possible and effective. Among such conditions are determined: state support, team support, material and information support, as well as improvement of professional competence of both heads of educational institutions and teaching staff.

Key words: *innovation, management of innovative activity, competence, innovative activity, head of an educational institution.*

Стаття надіслана: 25.10.2022 р.
© Стеценко Н.М., Ткачук Г.В.